רבי יהודה הסבר. רבינו חננאל גריס [1] הסכך פירוש (ג) גדיל לסבכה כעין מנגפת וכובש כמו שבכיס מעשה שבכה (מלכים ח ז) ל"נ על שם עירו דבספר יהושע (טו) כמו כן כתיב מדין וסבכה [2]: **כח** דהיתרא עדיף ליה. לא שייך הכא למיפרך ליפלגו בתרוייהו כדפריך גרים בילה ([3] דף ג:) דהתם כדי להודיע כחן דמית הלל דאוסרין הוה ליה לאשמעי' בתרוייהו משום דכח דהיתרא עדיף דב"ש לא תשיבי ליה כ"כ דב"ש במקום ב"ה אינה משנה [4]: **אמר** ר"נ אמר רב הלכה כרבי יהודה. אע"ג דאותבי' מינה לל"ק דר"נ (ג) אתיא כליגא בתרא: **אבל** אם היה עירוב בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן. וא"ת טעמא דב"ש אתא לאשמעינן דלב"ה לא איצטריך דאפילו מוליכין עירובן אמר עירוב אחד לכולן וכי האי גוונא פריך במס' שבת בפ' ר"פ דמילה (ד' קלה.) וי"ל דלב"ה נמי נפקא מינה בכעין חדרים ועליות דדווקא במוליכין עירובן קאמר דמודו שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה אבל בעירוב בא אצלן עירוב אחד לכולן דכעין חדרים ועליות לב"ה כמו מחיצות שאין מגיעות לתקרה לב"ש ומיהו בחדרים ועליות ממש אין נראה לחלק בין מוליכין עירובן לעירוב בא אצלן מדפשיט ליה כ"כ להש"ס דקאמר אילימא חדרים ועליות ממש פשיטא: **כמאן** כבית הלל. וליכא למימר דאתיא כב"ש ובריתא באין עמהם דיורין כדאוקמינן לה לקמן [5] אבל במתניתין כשיש עמהן דיורין דמיגו דהני אסרי אהדדי הני נמי אסרי דהיכי דמי הני דיורין אי בחצר קיימי מ"מ כל הטרקלין חשיב כחדא ומטלטלין זה עם זה בכל הטרקלין בלא עירוב כשיש דיורין בחצר כמו שאין דיורין בחצר ואי בעו ביניהם עירוב כשיש עמהן דיורין בחצר הכי נמי ליבעי כשאין עמהן דיורין דמה ענין דיורין בחצר לגבי הטרקלין ומיהו ה"מ למימר כגון שיש בטרקלין דמתניתין חדרים ועליות גמורין שאין להם פתח בחצר אלא יוצאין דרך טרקלין דמיגו דהני אסרי הנך ה' חבורות נמי אסרי אבל לא משמע ליה לאוקמי מתניתין בהכי ועוד דדילמא בהא הוו מודו ב"ה: **במקבלי** פרס שנו. ואע"פ דמקום פיתא ולינה בבתיהם אהני מה שאוכלים משל אביהם דאם היה עירוב בא אצלם לו שאין עמהם דיורין אין צריכין לערב: **מי** שיש לו בית שער אינו אוסר עליו. אע"פ שדרין בו כדתנן לקמן בפרק כיצד משתתפין (דף פה:) ואם תאמר אי בית שער דבית תיפוק ליה משום בית דאסר על בני החצר אע"פ שאין דרין בו מידי דהוה אבית התבן וי"ל כגון שנתן בעל הבית עירובו וקמ"ל דהדר בית שער לא בעי לערב דלא אסר ודיאל ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אינו אוסר אלא בית דירה בלבד בית דירה סלקא דעתך אלא אימא מקום דירה מאי מקום דירה רב אמר מקום

מיתיבי אמר רבי יהודה הסבר לא נחלקו ב"ש וב"ה על מחיצות המגיעות לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה [6] על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה שבית שמאי אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה ובית הלל אומרים עירוב א' לכולן למאן דאמר במחיצות המגיעות לתקרה מחלוקת תיובתא ולמאן דאמר במחיצות שאין מגיעות לתקרה מחלוקת סייעתא להך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס תיובתא [7] להך לישנא דאמר רב נחמן אף במסיפס מחלוקת לימא תהוי תיובתא אמר לך רב נחמן פליגי במחיצה והוא הדין במסיפס והאי דקא מיפלגי במחיצה להודיעך כחן דבית הלל וליפלגי במסיפס להודיעך כחן דב"ש [8] כח דהיתרא עדיף אמר רב נחמן אמר רב הלכה כרבי יהודה הסבר [9] אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא דקתני ומודים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים ובעליות שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה מאי חדרים ומאי עליות אילימא חדרים חדרים ממש ועליות עליות ממש פשיטא אלא לאו בעין חדרים וכעין עליות ומאי ניהו מחיצות המגיעות לתקרה [10] שמע מינה תנא [11] במה דברים אמורים כשמוליכין את עירובן למקום אחר אבל אם היה עירובן בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן כמאן אזלא הא [12] דתניא [13] חמשה שגבו את עירובן כשמוליכין את עירובן למקום אחר [14] עירוב אחד לכולן כמאן כבית הלל ואיכא דאמרי במה דברים אמורים כשהיה עירוב בא אצלן אבל אם היו מוליכין את עירובן למקום אחר דברי הכל צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה כמאן אזלא הא דתניא חמשה שגבו את עירובן כשמוליכין את עירובן למקום אחר עירוב אחד לכולן כמאן דלא כחד: **מתני'** [15] האחין שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם צריכין עירוב לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מהם ולא עירב מבטל את רשותו אימתי בזמן שמוליכין עירובן למקום אחר אבל אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן דיורין בחצר אינן צריכין לערב: **גמ'** ש"מ [16] מקום לינה גורם [17] אמר רב יהודה אמר רב [18] במקבלי פרס שנו ת"ר מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו הרי זה אינו אוסר עליו (את [19]) [20] בית התבן (ואת [19]) בית הבקר בית העצים ובית האוצרות הרי זה אוסר עליו רבי יהודה אומר [21] אינו אוסר אלא מקום [22] דירה בלבד [23] אמר רבי יהודה מעשה בבן נפחא שהיו לו חמש חצרות [24] באושא הסבר. על שם חורפיה קרי ליה הכי: להך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס. אבל במחיצות (ח) מודו ב"ה מיובתא דהא בהדיא קתני דבמחיצות [25] שרו: אלא לישנא בתרא דקאמר דבמסיפס נמי אסרי ב"ש מי לימא דמיהו הא מיובתיה דקתני במחיצות הוא דפליגו הא במסיפס מודו: הלכה כרבי יהודה. דבמחיצות המגיעות לתקרה מודו: חדרים ממש. אלא היו מחוברין מעולם: במה דברים אמורים. דאסרי ב"ש כשהם מוליכין העירוב בחמד משאר בתי החצר: אבל אם היו. שאר בני החצר מבילין פיתן לטרקלין דברי הכל כו' והאי תנא מדקא מפליג בין מקום אחר לבא אצלן סבירא ליה טעמייהו דב"ש ובית הלל לאו במחיצות פליגי אלא אפי' לבית שמאי נמי טרקלין מחברן ואין צריך עירוב ביניהם והוו להו כחמשה שגבו את עירובן וסבירא להו בחמשה שעירבו את חצירן ובאין לערב עם חצר אחרת אם מוליכין שם את עירובן אין א' מהן שליח לכולן אלא כולן צריכין ליתן פת ואם עירוב בא לבית א' מהן כולן שוין שם והכא דטרקלין נמי כיון דרשות אחת היא להני דמו דאי לבית שמאי רשויות תלוקות הן והן לא עירבו כי עירוב בא אצלן מאי הוי: שגבו את עירובן. שדרין בחצר ועירבו את חצירן: **ואיכא דאמרי כו'.** והא פליגי דב"ש סברי אע"פ שרשות אחת היא ודמי לחמשה שעירבו ועירוב בא אצלן אפילו הכי כולהו בעו לערובי וב"ה סברי כיון דעירוב בא אצלן לא: **מתני'** השותפין לא גרסינן [26]: וישנים בבתיהם. והם ואביהם ואחיהם דרין בחצר אחת: צריכין עירוב לכל אחד ואחד. אם רוצין לערב עם שאר בני החצר וטעמא מפרש בגמרא: מבטל את רשותו. צריך לבטל את רשותו: אימתי בזמן שמוליכין את עירובן. לתתו בחצר מבני שאר בני החצר דהואיל והוזקקו לעירוב אמרינן בגמרא מגו דשאר דיורין אסרי אינהו נמי אסרי וצריכין כולן ליתן פת הואיל והוקקין דיוריהן בלינה ומקבלי פרס הן כדמוקי בגמ' שאין אוכלין בבית אביהן ממש: **אבל אם היה.** עירוב כל החצר בא לבית אביהן שלא הוזקקו לעירוב דאמרינן נמי שהוצילוהו (לעיל דף מט.) בית שמניחין בו עירוב אין צריך ליתן את הפת והם כולם נמשכין בו: **או שאין עמהן** דיורין אחרים. שאין דיורין מזקיקין אותן לעירוב: **אין צריכין לערב.** דכיחידים הן: **גמ'** שמעת מינה מקום לינה גורם. דאי הוו ישנים בבית אביהן אפילו מוליכין עירובן למקום אחר לא הוו צריכין לערובי אלא אביהם ואימא תיובתיה תיובתיה דרב דאמר לקמן בשמעתין מקום פיתא גורם והרי אלו אוכלין בבית אביהם ומשמע להו אוקין: במקבלי פרס. הואלה מבית אביהם ואין אוכלין על שולחנו ממש: מקום

מקום

(מהרש"ל בדפו"ר), וכ"ה בכת"י ובראשונים ובכמה דפו"ר וכמו שהוא בסמוך, וכדמקשינן "בית דירה ס"ד" (וכמבואר בראשונים דעל ר"י מקשינן, עי' מאירי ועי' חי' מהרמ"ן על הרי"ף): **ו)** בכת"י [וכ"ה בדי"ף] חמש **אוצרות**: **ז)** בדפוס וילנא ציינו בטעות את האות (א) להגהות הב"ח כאן ומקומו הנכון הוא לעיל (מס"נ ועוד) ובמהדורותינו הצבנוהו במקומו הנכון ע"פ הג' הב"ח דפו"ר: **ח)** דכך היא הגירסא במשניות האחין **השותפין**, ובמשניות דפו"י ובירושלמי האחין **והשותפין** (ועי' פי' הרע"ב ובפיה"מ להרמב"ם), ועי' בבעה"מ (ובקרב"נ אות ג) ובתורת חיים ובילקו"מ (ועי' דק"ס): **ט)** [לפנינו בקרא כתיב **וסבכה** בב' כפי"ן] (גליון), ועי' הגהת הב"ח, ונראה שכן הגיה גם המהרש"ל וט"ס נפל בהגהתו (בדפו"ר):

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פ"ד מהל' עירובין הל"ב טוש"ע א"ח סי' שע סעיף ג:
עג ב מיי' שם הל' ד:
עד ג ד מיי' שם הל' ו סמג עשין מ טוש"ע א"ח שם סעיף ה:
עה ה מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף א:

רבינו חננאל

מיתיבי א"ר יהודה הסכך פי' גדיל סבכה מ) על שם עירו לא נחלקו ב"ש וב"ה על מחיצות המגיעות לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאינן מגיעות לתקרה שב"ש אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה וב"ה אומרים עירוב אחד לכולן. **אמר רב נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא** דקתני מודין בזמן שמקצתן שרוין בחדרים או בעליות שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה ואוקימנא כעין חדרין וכעין עליות ומאי בינהו מחיצות המגיעות לתקרה. **תנא בד"א במוליכין עירובן למקום אחד.** אבל אם היה עירובן בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן והא דתניא ה' שגבו את עירובן כשמוליכין אותו במקום אחד אחד מוליך ע"י כולן כמאן כב"ה: **מתני' האחין שהיו אוכלין על שלחן אביהן כו'.** אוקימנא במקבלי פרס שנו. פי' לאו אוכלין על שלחן אביהן ממש אלא מקבלין פרס משלחן אביהן ואוכלין אותו בבתיהן שנמצאת אכילה ושינה בבתיהן: **ת"ר מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו הרי זה אינו** אוסר עליו כו' עד ובא מעשה לפני חכמים ולא אסרו אלא מקום בית דירה כו' דירה בלבד. מאי מקום בית דירה רב אמר

חשק שלמה על ר"ח

מ) לפי גי' הנ"מ בדברי המוס' ד"ה רבי גראסה ל"ל בדברי רבינו ר"י הסכך פי' גודל סבכה ר"ל שם עיו.

הגהות וציונים

מ) בדפו"י הנוסח כהוגן **אלא** להך לישנא וכו': **נ)** בכמה כת"י ליתא "אמר רב נחמן אמר רב" והנוסח הוא **אמר רב נחמן בר יצחק הלכה כר' יהודה הסבר ומתניתין** נמי דיקא, ונוסחא ישרה היא וכבר נדחקו בזה התוס' (עי' תוד"ה אמר) והרשב"א והריטב"א [עי"ש עוד] (דק"ס): **ג)** בכת"י ודפו"ר נוסף **וקתני צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה** ש"מ: **ד)** תיבות "את" "ראת" ליתא בכת"י ובדפו"ר והם בודאי שיבוש, וצ"ל בית התבן **ובית** הבקר בית העצים ובית האוצרות ה"ז אוסר עליו, וכ"ה בכל הראשונים (דק"ס): **ה)** צ"ל אלא **בית** דירה בלבד

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) [ברכות ס. וש"נ ועי' פי' על זה ברש"י דבילה ב: ד"ה דהיתרא] ראה ליקוטי רש"י, **נ)** לעיל מט: ע"ש, **ג)** [ע' רש"י לעיל סו. ד"ה אחד מערב], **ד)** [לקמן עג. עד:], **ה)** [תוספ' פ"ה ה"ו] [ושם איתא מעשה בבן נשיא] אבל עי' שם בנוסחאות כת"י ובהגהות הגר"א, **ו)** [עי' בערוך ערך סבכא] ועי' תור"פ וביקלקו"מ, **ז)** [עי' תוס' שם ד"ה ומפלגא מתרוייהו], **מ)** ברכות לו:, **ט)** דף עג ע"א.

הגהות הב"ח

(מ) רש"י ד"ה להך לישנא וכו' ממחיצות עשרה מודו: **(נ)** תוס' ד"ה כ' יהודה וכו' פירוש גודל סבכה וכו' כמו שבכיס מעשה שבכה מי נמי הסכך גרסינן על שם וכו' מדין וסבכה הס"ד: **(ג)** ד"ה אמר וכו' דרב נחמן הא אמינ:

גליון הש"ם

גמ' על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה. עיין לקמן דף עט ע"א מד"ה ת"מ: **שם אמר רב** נחמן בר יצחק מתני' נמי דיקא. עיין לעיל דף מג ע"ב מד"ה יחיב. ולעיל דף יח ע"ב מד"ה מתקיף: **שם אמר ר"י אמר רב** במקבלי פרס. עיין לקמן דף עט ע"ב תוס' ד"ה ועי' תשמו: **שם בית התבן.** עיין לקמן דף פה ע"ב תוס' ד"ה בית התבן. ולעיל דף ע ע"א תוס' ד"ה הב"ע:

ליקוטי רש"י

כח דהיתרא עדיף. עוד לו להסמיעינו כח דבכי המתיר שהוא קומך על המועדה ואינו יכול לאסור אבל כח האוסרין אינה ראוי שהכל יכולין להתמיר ואפילו בדבר המותר [ביצה ב:]. **למקום אחר.** שרצו לערב עם חצר אחרת ונתנין בתוכה עירובן זה שגבו להתיר חצירן [לעיל מט:]. **עירוב אחד לכולן.** כגון ג' חצירות ופתח בחצירו ובאו לערב זו עם זו אחד מוליך עירובה של זו לתוך של זו והוי שלש לתמיר כדתניא בהאי פירקא (דף עב:) חמשה שגבו את עירובן כשהן מוליכין אותו למקום אחר אחד מוליך ע"י כולן [לעיל סו.]. בשביל כולן ואפי' נתן הוא לבדו פת אחת בשביל האוכל והוא בכר עירב עם חבריו קונה לגורך כולן [לעיל מט:].

ודניאל בתרע מלכא. פי׳ ר״ח וסימנך בגא שער תרע שער פי׳ רבי יהודה בן בגא הוא מתיר בעבדים ובגא ותרע הכל שער גרמה דמייתי קרא לסימן ולטעם לדבריו:

בעא מיניה אביי מרבה חמשה שגבו עירובן כו׳. ומע״ג דאמרי ידע להאי בריתא דלעיל[ז] דהא בסוף פרק מי שהוציאוהו (לעיל דף מט:) פריך מינה לרבה דקאמר ליה לדידך קשה ולשמואל קשה גבי עירוב משום קנין לא שאל כאן לרבה אלא כדי להקשות לו ממתניתין:

כרבים דמו או ביחידים דמו. פי׳ בקונטרס לענין ד׳ תצירות זו לפנים מזו דתנן בסוף פירקין ומה היו של יחידים אין צריכין לערב ומיבעיא ליה מה אב ובנו דרים בפניימית אי תשיבי ליחידים או כרבים תימה לר״י דממתני׳ שמעינן ליה דמוכחא דאין אב ובנו אוסרים זה על זה וכיון דלא אסרי אם כן הויא לה רגל המותרת במקומה ואינה אוסרת שלא במקומה דההיא טעמא דיחידים אין צריכין לערב וי״ל דמקבלי פרס מיבעיא ליה ומספקא ליה אי מתני׳ בסמוכין על שלחן אביהם ממש והתם הוא דאין צריכין לערב כשאין עמהם דיורין דאחרים קנת מה שסמוכים בפת אע״ג דמקום ליגה גורם אצל מקבלי פרס אע״ג דאין עמהם דיורין צריכין לערב או דילמא מתניתין במקבלי פרס כדאוקמא רב דאמר התם מקום פיתא גורם ומייתי לאייה מברייתא דסתם אב ובנו הרב ותלמידו מקבלי פרס מיהו כיון שיש בביתיהם היכא דלא קתני דהדיא אוכלין על שלחן אביהן ומיהו לא משמע כלל לומר כן ונראה לר״י דמיבעיא ליה בדליכא בכל המבוי אלא אב ובנו או הרב ותלמידו דבתים וחצירות שלהם פתוחין למבוי וכיון שכל המבוי שלהם משתכחת תורת עירוב וקמיבעיא ליה נמי דאם תימלי לומר אין צריכין לערב מבוי שלהם ניתר בלחי וקורה או לא:

מימרא

מקום פיתא. שהוא אוכל שם: קייצין. שומרי תאנים הסטוחים בשדה ליבשן לקליעות: בזמן שדרכן ללון בעיר. במקום שאוכלין אע״פ שקדש עליהן היום בשדה יש להן מן העיר אלפים לכל רוח וכל העיר להן כד׳ אמות: בזמן שדרכן ללון בשדה. אע״פ שאוכלין בעיר אין מודדין להן אלא מן השדה: ה״ג דאי ממטו להו ריפתא להתם טפי ניחא להו. הואיל וצריכין לשמור שהרי יגיעם שם כל הלילה: לא שמיע לי הא שמעתא. דאמר רב מקום פיתא גורם. רב יוסף תלה ושכח תלמודו[ד] והיה אבי תלמידו מזכירו: מקבלות פרס. וכל אחת יש לה דירה לבדה עמו בחצר: אוסר בעבדים. שאינן נמסכין אחריו: בתרע מלכא. בכ״מ שהוא תשיב ליה בתרע מלכא: תלמיד אצל רבו. דר עמו בחצר ומקבל פרס היומנו מאי: דרב בי ר׳ חייא. כשהיה מקבל פרס מבי ר׳ חייא: למקום אחר. לחצר אחרת. אבי לא שמיע ליה ההיא מתניתא דתניא לעיל [דף עב:] ה׳ שגגו את עירובן לא נמי שמיע ליה ומיבעיא ליה הלכתא מאי משום דאוקימנא לה בפלוגתא: והא אחין. דמתניתין כגבו את עירובן דמי דהא קתני אם אין עמהן דיורין אין צריכין לערב: הכא במאי עסקינן דאיכא דיורין בהדייהו. ומוליכין דמתניתין אפי׳ בחצר שלהן קאמר שמערבין עם דיורין שעמהן: דמגו דהני אסרי. והזקיקוהו[ה] לעירוב הני נמי אסרי אם

הדר פרק ששי עירובין

אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן אתיא כרבנן. ואפילו למאן דאמר לעיל [דף עא:] דבפת לא פליגי משמע ליה ואם נשתתפו במבוי בכל ענין ואפילו נשתתפו במבוי דין: **אלא** פשיטא דבטיל. ואם תאמר למאן דאמר אין מבטלין רשות מחצר לחצר היאך מותרין במבוי הא אין יכול לבטל רשותו לבני חצר אחרת לרבא[ד] דאמר לשמואל דאפילו ב׳ חצירות זו לפניס מזו פעמים דאין מבטלין ויש לומר דהא לא קשיא דאחרי במבוי נשתתף אבל הא קשיא היאך מועיל במבוי ביטול לרבא דאמר בב׳ חצירות זו לפניס מזו דאין מבטלין ועל כרחך יש ביטול רשות במבוי כדלייקי (ג) שהרי ביטל להם רשותו ויש לומר דכיון דכולם שוין במבוי זה כזה יכול לבטל אף לבני חצר אחרת שהמבוי חדא תשמישתא לתרוייהו ולא דמי לב׳ חצירות דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד כדאמר לעיל (ד) ולקמן (דף עט.) תניא גבי בית שבין שתי חצירות ומלאוהו תבן דאם נתמעט התבן מעשרה טפחים מבטלין הבית לזה ולזה והיינו טעמא כדפרישית דאפילו לשמואל הבית לחצירות חדא תשמישתא הוא לתרוייהו:

כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים למבוי לאו שמיה שיתוף. פי׳ בקונטרס ולהכי לא תני רב ופתוחין זו לזו דמיש דילמא מעיילי ליה דרך פתחים שביניהם משמע לפירושו (ה) ואם פתוחות זו לזו לא מהני בהן שיתוף ואפילו מעיילי ליה דרך מבוי גזרינן דילמא לא מעיילי אלא דרך פתח החצר וסמכינן עליה ואם תאמר היכי משכחת ליה פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דמערבין ומשתתפין אם לא בחצירות הפתוחות זו לזו ומשמע התם דמהני שיתוף ויש לומר דאשכחן לה בשעירבו החצירות דרך חלונות וכיון שאין פתח גמור מחצר לחצר גבוה י׳ ורוחב ד׳ ליכא למיגזר דילמא מפקי ועיילי השיתוף אלא כדרך המבוי כיון דמחצר לחצר לא אלקי להדיא אי ליכא פתחים אלא חלונות בעלמא:

דאפקיה ועייליה. פירש בקונט׳ לאותה חצית בכל החצירות ומהן למבוי ומשם לחצר שהוצא שם ולא נשם שיתוף ולפירושו ה״ל למימר דעייליה ואפקיה ועייליה ונכנס דתק לומר כן דתחילה היה בשאר חצירות ואפקיה למבוי והדר עייליו בזה החצר:

בני חבורה שהיו מסובין כו׳. כאן לא שייך למימר דאפקיה ועייליה דאע״ג דיכול לומר דכל חד וחד הבית פת בחצר זה [דרך מבוי[ו]] כדי לסעוד סתמא דמלתא חיירי שבעל הבית זה הזמינם לסעוד אצלו ואע״פ שלא זיכה קומכין על פת שעל השלחן דכוכו בו דמו שאין לומר שכך אירע שפת של בעל הבית היה מונח בשאר חצירות והוצא דרך מבוי דהוצאה והכנסה זו לא מהניא מידי כיון שלא היה קנוי פת לכל בני החבורה באותה שעה אלא היה של בעל הבית זה[ז] ואין הכנסה והוצאה מועלת אא״כ היה של בעל השיתוף מאותה שעה:

ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן [א]עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן [ב]מבני מבוי ולא נשתתף מותרין בחצירות ואסורין במבוי [ג]שהמבוי לחצירות כחצר לבתים:

גמ׳ מני רבי מאיר היא דאמר בעינן עירוב ובעינן שיתוף אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן אתאן לרבנן דאמרי בחדא סגיא הא ל״ק [ה]ואם נשתתפו נמי קאמר אימא סיפא עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרים כאן וכאן היכי דמי אי דלא בטיל אמאי מותרים אלא פשיטא דבטיל אימא סיפא שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתפו[ח] מותרין בחצירות ואסורין במבוי ואי דבטיל אמאי אסורין במבוי וכי תימא קסבר רבי מאיר אין ביטול רשות במבוי והא [ט]תניא שהרי ביטל לכם רשותו דברי רבי מאיר אלא פשיטא דלא בטיל ומדסיפא דלא בטיל רישא נמי דלא בטיל רישא וסיפא רבי מאיר מציעתא רבנן כולה רבי מאיר היא וטעמא מאי אמר רבי מאיר בעינן עירוב ובעינן שיתוף שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות והכא כיון דרובה עירבו לא משתכחא אמר רב יהודה רב לא תני פתוחות זו לזו וכן אמר רב כהנא רב לא תני פתוחות זו לזו איבא דאמרי רב כהנא גופיה לא תני פתוחות זו לזו אמר ליה אביי לרב יוסף מאי טעמא [ג]דלא תני פתוחות זו לזו קסבר כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים במבוי לאו שמיה שיתוף איתיביה [ו]בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אין צריכין לערב התם דאפקיה ועייליה (איתיביה[ז]) [ז]כיצד משתתפין במבוי וכו׳ התם נמי דאפקיה ועייליה מתקיף לה רבה בר (ח) חנן אלא מעתה הקנה לו פת בסלו ה״נ דלא הוי שיתוף וכי תימא הכי נמי והא [ט]אמר רב יהודה אמר רב בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום הפת שעל שלחן[י] סומכים עליה משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף ואמר רבה לא פליגי כאן במסובין בבית כאן במסובין בחצר אלא טעמא דרב דקא סבר [י]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו גופא [יא]אמר רב [יב]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד דשיתופי מבואות מותר להניחן בחצר שבמבוי אצל משוש עירוב לא דמי בית בעינן דעירוב משוש דירה[יג] וחצר לאו בר דירה הוא:

ואם נשתתפו כו׳. בגמרא מתרץ לה: ושכח אחד מבני חצר ולא עירב. בתלינו להתיר תלינו אצל בשיתוף היה לו חלק: מותרין כאן וכאן. הסתם משמע דסומכין ובגמרא מתרץ לה: שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. כשם שאסור להוציא מן הבתים לחצר בלא עירוב כך אסור להוציא מן החצר למבוי בלא שיתוף ולא תימא דלא דמו בית וחצר זו לזו דמו בית היחיד וזו רשות הרבים אצל חצר ומבוי שניהן רשויות של רבים הן: **גמ׳** ואם נשתתפו נמי. ותקשיתא קאי ואם נשתתפו אף במבוי קאמר: **אמאי** מותרין. בתוספות חצר הא רבי מאיר לית ליה סומכין על שיתוף: מבני מבוי ולא נשתתף. אחת מן החצירות לא נשתתפה עם חבורותיה במבוי: והא תניא. לעיל (ג) בפירקין גבי לדוקי: רישא נמי דלא בטיל. הא דקתני שכח אחד מבני חצר בלא בטיל וקתני מותרים אלמא סומכין על השיתוף: רישא וסיפא רבי מאיר. רישא קתני עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי אסורין במבוי אלא אם כן נשתתפו נמי במבוי כרבי מאיר: ומציעתא. דקתני מבני חצר ולא עירב כו׳ כרבנן: כולה רבי מאיר היא. ומציעתא אמאי סומכין בני אותה חצר על השיתוף משום דרובן עירבו דטעמא מאי כו׳: רב לא תני פתוחות זו לזו. וכל עירבו בחצירות דמתניתין עירבו כל חצר לעצמה קאמר ומותרין בחצירות דקתני מותרין בני חצר לעצמן קאמר: כל שיתוף שאין. כל אחד ואחד מכניס חלקו לדך פתח חצירו למבוי ולדך מבוי יוליכוהו לחצר שיהא מונח בו: לאו שמיה שיתוף. שאם יכניסוהו דרך פתחים שמחצר לחצר אין נראה כשיתוף מבוי והכא נמי חייש רב דילמא מעיילי ליה דרך פתחים שביניהן: אין צריך לערב. והא הכא דלקמן חצית בשותפות ולא נכנסה אלא לאותה חצר לבדה: **דאפקיה** ועייליה. לחצית בכל החצירות ומהן למבוי ומשם לחצר שהוצא שם ולא נשם שיתוף ושיעורא דתיקא הוא ולא הוי מסקנא הכי: **כיצד** משתתפין כו׳. תיובתא קא מותיב מתניתין דפרק חלון דלקמן [דף עט:] דקתני התם כיצד משתתפין במבוי מניח את החצית ואומר הרי זה לכל בני מבוי ומזכה להן כו׳ והא הכא דאמר מזכה מדידיה לבולהו ולא נכנסה לחצרותיהן: מסובין בבית. סומכין משוש עירוב החצר כדאמר לקמן [פה:] עירובי חצירות בבית שבחצר: מסובין בחצר. סומכין משוש שיתוף בבית כעין דעירוב משוש דירה[יד] וחצר לאו בר דירה הוא:

מסורת הש״ס עם הוספות

א) [לעיל סו:], ב) לעיל סח:, ג) לעיל עח., ד) לקמן עט:, ה) לקמן פה:, ו) שבת קלז: לעיל ה. [ע״ש ל״ע] [לקמן עד:], ז) לעיל דף מט., ח) לעיל סו ע״ב

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ממקיף לה רבה בר רב חנן: (ב) רש״י ד״ה והא מיא לעיל. נ״ב סוף דף סח: (ג) תוס׳ ד״ה אלא וכו׳ כדלייקי מדתני שהרי וכו׳: (ד) בא״ד כדאמר לעיל. נ״ב דף סו ע״ב: (ה) ד״ה כל וכו׳ משמע לפירושו דאם:

גליון הש״ם

גמ׳ ואם נשתתפו נמי קאמר. עיין לעיל דף סז ע״ב ברש״י ד״ה נשמוך אשיתוף: תוס׳ ד״ה בני. ואין הכנסה והוצאה מועלת. קשה לי דא״כ אין משני תחלה על מתני׳ דכילד משתתפים במבוי וכו׳ ס״ע דאפקיה ועייליה. הא מקודם לא מהני זה כיון דלהתפיס כולה אחד בעינה״ב. וע״כ דעתה אחר דחיכוי מפקא ומעיילא א״כ למאי צריך לזכות ע״י בנו ומתו הא כיון דעיילא לכל חצר וחצר יקנה תפילו של כל אחד מלקו בין ולע״ג:

ליקוטי רש״י

דשכניו. שמבוי לשם שותפות בעלמא ולא לשם שיתוף. לזה ביין ולזה ביין וכו׳. בגמרא מוקי לה בגלי ה׳ [לעיל עא.]. דאפקיה ועייליה. שהוציאו והכניסו [ע״פ ב״ק כג: שבת לא:].

רב נסים גאון

מתני׳ מני ר׳ מאיר היא דאמר בעינן עירוב ובעינן שיתוף. הא דר׳ מאיר ורבנן כבר מפורשת בזה הפרק (דף עא) מאי ר׳ מאיר ומאי רבנן דתניא מערבין בחצרות בפת: לימא

הגהות וציונים

(ט) נ״א שכח אחד מבני מבוי (גליון), כ״ה בדפו״ר ובדר״ף וכעי״ז בכת״י [וכ״ה להלן בגמ׳ אבל ע״ש בדק״ס אות ע] (בכמה דפו״ר ואם מבני חצר וכו׳): (י) צ״ל ולא נשתתף (כת״י ודפו״ר): (יא) מ״ט דרב דלא תני (דפו״ר): (יב) רש״ל מ״ז (גליון) ע״ש עוד: (יג) הפת שעל שולחן (כת״י), בדפו״ר שעל גבי השולחן: (יד) ראה פי׳ רש״י על זה בריש עמוד הבא: (טו) שלא בדרך המבוי (בארות המים): (טז) מהרש״ל:

עין משפט נר מצוה

פב א מיי׳ פ״ה מהל׳ עירובין הלכה יג סמג עשין ל טור ש״ע א״ח סי׳ שפז:

פג ב מיי׳ וסמג שם טוש״ע א״ח סי׳ שלא סעיף ה:

פד ג מיי׳ שם טוש״ע א״ח שם וסי׳ שפו סעיף ג:

פה ד מיי׳ פי״ז מהל׳ שבת הלכה ז סמג שם טוש״ע א״ח סי׳ שסג סעיף כו:

רבינו חננאל

פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי עירבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי מותרין בחצירות ואסורין במבוי מני ר׳ מאיר היא דאמר בעינן עירוב ובעינן נמי שיתוף אי הכי אימא מציעתא נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן בחצרות ובמבוי כרבנן דאמרי אר מערבי אר משתתפי. ופריקנא אעירוב דרישא קאי והכי קתני כיון שעירבו (אר נשתתפו) [ונשתתפו] נמי במבוי מותרין כאן וכאן. אי הכי אימא סיפא שכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן. היכי דמי אי נימא כדקתני אמאי מותרין והלא אוסר עליהן דתנן שכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור כו׳ ואוקימנא בשביטל רשותו בחצר כו׳. ופרקינן אלא מתני׳ ודאי בשביטל ומדרישא בשביטל סיפא נמי בשביטל. אימא סיפא שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף מותרין בחצרות ואסורין במבוי דמאחר שביטל רשותו במבוי אמאי אסורין במבוי הא שמעינן ליה לר׳ מאיר דאית ליה ביטול רשות במבוי דתניא בענין הצדוקי הדר עמו במבוי שהרי ביטל לכם רשותו דברי ר׳ מאיר אלא פשיטא דלא ביטל משום הכי אסירי במבוי. ומדסיפא לא ביטל רישא נמי לא ביטל וקתני מותרין כרבנן וכי רישא וסיפא ר׳ מאיר ומציעתא רבנן. ושנינן כולה ר׳ מאיר היא וטעמא מאי בעי ר׳ מאיר עירוב ושיתוף כדי שלא תשתכח תורת עירוב. הכא מציעתא דמתניתין כיון דאחד שכח ורובה עירבו לא משתכח תורת עירוב דהא רובה עירבו. אמר רב יהודה (אמר) רב לא תני במתני׳ פתוחות זו לזו קסבר כל שיתוף שאין מכניסין אותו דרך פתחין למבוי לאו שמיה שיתוף ואלו הן פתוחות זו לזו מכניסות אותו מזו לזו ואין מוציאין אותו למבוי אינו שיתוף לפיכך לא תנו במתני׳ פתוחות זו לזו. ומותבינן עליה מהא בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין וכו׳ ופריק כגון דאפקיה לההוא יין והדר עייליה דרך פתחין למבוי והכי נמי פריק בכיצד משתתפין במבוי כגון דאפקיה לההוא מידי דמקני להו לבני מבוי והדר עייליה דרך פתחין למבוי. אינו דרב אמר לא הוי שיתוף עד דמעייל ליה דרך פתחין למבוי והא רב הוא דאמר בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום פת שע״ג השלחן סומכין עליה משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף ואמר רבה לא פליגי אי מסובין בבית סומכין עליה משום עירוב ואי מסובין בחצר סומכין עליה משום שיתוף. ופרקינן אלא היינו